

VELVETFISH / GETTY

“Eixams de mons formiguegen”

MARINA
PORRAS

Al poema *Plus ultra* de Jacint Verdaguer, el jo poètic pregunta a una estrella que veu a l'espai si ella es troba al lí-

mit de la immensitat, si ella és l'estrella més allunyada que hi ha al cel, si és l'última de l'univers. L'estrella li contesta que ella no és ni pot ser l'última perquè l'univers és infinit i existeix més enllà d'on arriba la vista de l'home. “I aon tu veus lo desert / eixams de mons formiguegen”, li diu l'estrella al poeta. Aquests versos remetent a tot allò que és ocult i viu entre nosaltres. Si

al poema de Verdaguer és una estrella al cel qui ens fa veure que hi ha coses allà on no en veiem, a la novel·la de Muriel Villanueva aquesta funció la fa una estrella de mar.

A *El parèntesi esquerre* una noia i la seva filla de vuit mesos arriben a la platja de les Casetes del Garraf, famosa precisament per aquestes casetes vora el mar que es poden llogar per passar-hi uns dies. La Muriel, la mare-escriptora-protagonista, n'ha llogat una. Hi va a escriure una novel·la i a tancar un parèntesi que ha quedat obert després de la mort del seu marit. El text està escrit en primera persona i adopta el to d'una confessió: ens explica per

EL PARÈNTESI
ESQUERRE
MURIEL
VILLANUEVA
MALES HERBES
122 PÀG. / 12 €

què la Muriel ha quedat tan descol·locada al món, per què ella i el seu marit vivien separats els últims mesos de la relació, per què ser mare és difícil, per què ella no pot ni sap ben bé com estimar. El seu viatge a la platja no és una visita, és una escapada: “La platja de les Casetes em va robar el cor. No l'òrgan, el sentiment. He vingut a recuperar-lo per, després, sortir corrents”.

Vol escapar-se perquè s'ha trobat amb una nova realitat que no esperava i no sap com afrontar: ja no pot fer-se la nena perquè és mare. Per això, com la protagonista de la pel·lícula *Persona*, d'Ingmar Bergman, la Muriel no parla amb ningú i es fa

passar per muda. Com que no sap quin rol ha d'adoptar davant d'aquesta nova situació decideix no parlar, que és una manera de no posicionar-se.

Una mutació en directe

I la Muriel descobreix que per seguir vivint li cal tornar a néixer: “Em vaig casar amb un nen i ara intento renéixer perquè vull estar amb un home”. És l'estrella de mar la que l'ajudarà a fer aquest renaiement. Aquest llibre, que comença com una confessió, gira cap a l'al·legoria amb l'aparició de l'animal. Quan arriben a la caseta, la Muriel veu des de la platja una estrella de mar, que la saluda. És un tipus d'estrella de mar que pot regenerar l'organisme sencer a partir d'un únic braç. L'estrella es cola a la casa de nit i es posa sobre el cos de la Muriel, que començarà a caure a trossos. Primer els braços, després les cames, fins que d'ella només en queda un braç i el cor penjant. Aquesta estrella que mutila la protagonista fa que el llibre es tenyeixi de realisme màgic, perquè els altres personatges del llibre no semblen estranyar-se gens pel fet que una noia estigui mutant davant d'ells.

“I aon tu veus lo desert / eixams de mons formiguegen”, diu l'estrella del poema verdaguerià. Això mateix sembla dir-nos Muriel Villanueva: que hi ha un món ocult allà on nosaltres no veiem res, i que allò que no entenem sovint és només una excusa per no respondre preguntes que ens són incòmodes. Al contrari de la protagonista del llibre, que en molts moments ens sembla una nena que fuig, Villanueva se'ns presenta amb aquesta novel·la com una autora madura que sap on va, que sap perfectament què fa quan escriu. Ara bé, s'ha d'avisar que aquest no és un llibre per a qui no estigui obert a experiments. Però com que el publica l'editorial Males Herbes, segell especialista en experimentació literària, ja ens ho podríem imaginar. ♦

Atents a la pantalla

JAUME
CLARET

Si a mitja lectura d'*Una genealogia de la pantalla* l'entusiasme de l'autor pel seu objecte d'estudi ens resultés exagerat

i determinista, gairebé molest, no més caldria que el lector aixequés distretament la mirada. En un vagó qualsevol, descobriria desenes de viatgers abduïts pels mòbils i tauletes. Si algun passatger restés de braços plegats, seria perquè contemplaria la televisió interna del tren. No hi ha dubte: la pantalla regna a la nostra vida i qui està fora de joc és el lector fins aleshores escèptic. El jove professor Israel Márquez no es limita a constatar aquesta evidència empírica, sinó que ens planteja un recorregut des dels orígens cinematogràfics fins als actuals totpoderosos mòbils. Ens desplaçem des de la gran pantalla -fàbrica de somnis unidireccional- a

l'actual pantalla -entesa com a pròtesi imprescindible-. El viatge és alhora “una història alternativa dels mitjans de comunicació lligats a la imatge”, en què dues lleis es mantenen inalterables: cada nou aparell aspira a superar l'anterior (sempre més i millor) i tota innovació arrossega l'historial assolit.

Els *smartphones* se'ns presenten com la penúltima culminació d'un procés afavorit per la digitalització omnívora i l'accés global proporcionat per les noves tecnologies. Les minipantalles dels telèfons intel·ligents són antropofàgiques, autèntiques metapantalles capaces “de *devorar* i *ingerir* tota mena de mitjans, continguts i prestacions”. Aquesta potencialitat no és asèptica, però la seva valoració, més enllà de la innegable i tòxica hipersaturació d'imatges, és ambivalent. Amb els mateixos exemples, mentre alguns parlarien d'onanisme, passivitat i entotolament, altres usarien sociabilitat,

UNA
GENEALOGIA
DE LA
PANTALLA
ISRAEL MÁRQUEZ
ANAGRAMA
270 PÀG. / 19,90 €

activitat i connectivitat. La pantalla “pot arribar a perjudicar, però no perjudica sempre”, sinó segons l'ús i les expectatives.

Tot té un origen

Una genealogia... s'esforça per mostrar la transformació bidireccional de tecnologia i societat. Ambdues van haver d'aprendre a passar de l'àmbit públic al domèstic, de la passivitat del cinèfil a la progressiva implicació del televident comandament a distància en mà, de llenguatges heretats de mitjans de comunicació anteriors a l'articulació de codis propis, entre altres canvis. Precisament, l'autor para molta atenció a l'evolució i els usos dels llenguatges comunicatius. La pantalla condiciona com ens expressem tant com condiciona les nostres vides. Avui, la nostra identitat té també la seva versió digital, perquè dins la pantalla també som: interactuem, dialoguem, explorem i construïm el nostre ci-

berjo. Aquesta nova o complementària identitat ens aboca a una necessitat de connexió contínua que, d'una banda, desdibuixa els límits entre el plaer i el treball -la fascinant i perillosa *hybris* de la simultaneïtat-, i de l'altra, ens dóna la seguretat del nou digital cordó umbilical.

El mateix llibre és fruit d'aquest profund canvi generat per la tecnologia de les pantalles. L'autor sucumbeix al seu “impuls citacional” i farceix el relat de referències ortodoxes (Bauman, Zizek, Virilio...), barrejades amb films, cançons, poemes o videojocs. Res li és aliè. Per sort per al lector, Márquez és capaç de bastir un relat coherent, fluid, en què cada cita encaixa perfectament i cada exemple (¿sobra potser l'amortitzat iPod?) es revela encertat. Convençut per l'assaig, en acabar la lectura, el lector de l'inici decideix comprar-se un *smartphone* i integrar-se “per mitjà d'aquesta possessió màgica” a la comunitat. ♦